

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL GALIMOS ROMŲ TAUTYBĖS ASMENŲ DISKRIMINACIJOS TAUTYBĖS PAGRINDU PASLAUGŲ SRITYJE

2015-09-23 Nr.(15)SN-173)SP-150

Vilnius

Lygių galimybių kontrolierė A. Lobačevskytė 2015 m. liepos 3 d. gavo kolektyvinį romų tautybės asmenų skundą, kurį pasirašė 9 žmonės: V. A., L. A., T. S., J. A., R. S., T. M., D. A., R. P., O. S. (toliau – ir pareiškėjos). Pareiškėjos skunde nurodė, kad jų neaptarnauja kavinės „Senamiesčio kibininė“, esančios Kaune, Vilniaus g. 74, administracija. Pasiteiravus kodėl, joms buvo paaiškinta, kad toks direktoriaus įsakymas, paprašius direktoriaus telefono numerio, pareiškėjų žodžiais tariant, prisistatęs kavinės savininkų draugu, girtas asmuo jas mažamečių vaikų akivaizdoje išvadino įžeidžiančiais žodžiais, gąsdino susidorojimu. Pasak pareiškėjų, tai vyko ne vieną kartą. Kadangi savo skunde pareiškėjos nenurodė tikslų galimo diskriminavimo datų, prieš pradėdama tyrimą, lygių galimybių kontrolierė 2015 m. liepos 3 d. raštu Nr.(15)SN-173)S-594 ir 2015 m. liepos 30 d. raštu Nr.(15)SN-173)S-663 prašė pareiškėjų patikslinti, kada skunde aprašytas incidentas įvyko, kurių konkrečiai iš skunde pasirašiusių asmenų neaptarnavo.

1. Lygių galimybių kontrolierė 2015 m. rugpjūčio 20 d. raštu Nr.(15)SN-173)S-706 „Dėl galimos romų tautybės asmenų diskriminacijos tautybės pagrindu“ kreipėsi į UAB „Ingvida“, kuriai priklauso kavinė „Senamiesčio kibininė“ direktorių, prašydama pateikti argumentuotus paaiškinimus dėl skunde nurodytų aplinkybių.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

1. UAB „Ingvida“ (toliau – Bendrovė) direktorius Vaidas Juozapaitis 2015 m. rugsėjo 7 d. raštu (rašto numeris nenurodytas) paaiškino, kad nors romų tautybės asmenys niekada nebuvo patenkinti nei maistu, nei kitais klientais, kurie būdavo kavinėje, tačiau barmenai su jais bendravo, atliko savo darbą. Konfliktai prasidėjo tada, kai romų tautybės žmonės kavinėje pradėjo elgtis kaip namuose, susibūrimai tapo neišvengiami kiekvieną dieną apie 15-20 suaugusių žmonių – ir, kai užsisakydavo ši kompanija keletą puodelių kavos, sėdėdavo kavinėje nuo ryto iki vakaro. Tai sudarė nepatogumus kitiems kavinės lankytojams, pastebėta, kad pastarieji pradėjo vengti didelės romų tautybės asmenų kompanijos. Dėl šių

priežasčių sumažėjo kavinės apyvarta. Buvo prašoma romų tautybės asmenų nesielgti taip, lyg baras ir baro kiemelis būtų jų kiemas ir/ar namai, kad negalima daryti susirinkimų, užimant visas sėdimas klientų vietas, susinešti savo gėrimus, maistą, kitų klientų akivaizdoje garsiai šnekėti, klausytis muzikos iš savo atsineštų muzikos įrenginių. Išvardintos aplinkybės sąlygojo Bendrovės administraciją priimti sprendimą, kad kavinėje romų tautybės asmenys bus aptarnaujami tik po vieną, bet jokia būdu ne kompanijomis.

Bendrovės direktoriaus Vaido Juozapaičio manymu, sprendimas nepriimti kai kurių romų tautybės asmenų yra pagrįstas, nes Bendrovė yra pelno siekianti organizacija ir tokie klientai gadina „Senamiesčio kibininės“ kavinės įvaizdį, o romų tautybės asmenys nėra pageidaujami kavinėje dėl jų pačių neteisėto elgesio ir nesiskaitymo, nereagavimo į jokiais pastabas.

2. J. A., papildomai telefonu informavo, kad kavinėje 2015 m. rugpjūčio 10 d. 22 val. atėjus kartu su viena iš pareiškėjų R. S., jų neaptarnavo padavėja M., 2015 m. rugpjūčio 20 d. 16.30 val. buvo atėjusios penkiese, vienos moterys, jų neaptarnavo padavėja O. Pareiškėja telefonu patikino, jog didelių kompanijų nebūna, dažniausiai į kavinę užsuka moterys su vaikais.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

1. Pagal Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymą, diskriminacija – tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti, inter alia, tautybės pagrindu (2 straipsnio 1 dalis); lygios galimybės - tarptautiniuose žmogaus ir piliečių teisių dokumentuose ir Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintų žmogaus teisių įgyvendinimas nepaisant, inter alia, tautybės (2 straipsnio 3 dalis); netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba, privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas, inter alia, tautybės pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis (2 straipsnio 4 dalis); priekabiavimas – nepageidaujamas elgesys, kai, inter alia, tautybės pagrindu siekiama įžeisti arba įžeidžiamas asmens orumas ir siekiama sukurti arba sukuriama bauginanti, priešiška, žeminanti ar įžeidžianti aplinka (2 straipsnio 5 dalis); tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai, inter alia, tautybės pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatyme numatytus atvejus (2 straipsnio 7 dalis); nurodymas diskriminuoti asmenį, inter alia, tautybės pagrindu laikomas diskriminacija, apibrėžta šio įstatymo 4 ir 7 dalyse (2 straipsnio 8 dalis).

2. Aiškinant Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1, 4, 5, 7, 8 dalyse įtvirtintą teisinį reguliavimą nagrinėjamo skundo kontekste, nustatyta, kad pareiškėjos, romų tautybės moterys, dėlto, kad jų kavinės „Senamiesčio kibininė“ darbuotojai neaptarnavo, atsidūrė mažiau palankioje padėtyje nei kitų tautybių kavinės klientai. Be to, pareiškėjų žodžiais tariant, „paprąšius direktoriaus telefono, asmuo, prisistatęs kavinės savininko draugu, išvadino jas visokiais žodžiais, gąsdino susidorojimu, liepė kuo greičiau dingti iš kavinės, nes bus blogai, visa tai vyko mažamečių vaikų akivaizdoje“. Dėl to pareiškėjos pasijuto įžeistos, pažemintos. Paviėšinus pareiškėjų skundą, jos atsisakė filmuotis, bijodamos, jog bus atpažintos kavinės darbuotojų.

3. Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą numato pareigą paslaugos teikėjui nepaisant, inter alia, tautybės visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokias pačias paslaugas. Pažymėtina, jog Bendrovės direktorius Vaidas Juozapaitis pripažino, kad toks kavinės administracijos elgesys yra tinkama reakcija į jo žodžiais tariant, pačių romų elgesį (žr. nustatomosios dalies 1 punktą). Akivaizdu, jog Bendrovei priklausančioje kavinėje romų tautybės pareiškėjos šios paslaugos negavo. Toks incidentas kartojosi kelis kartus, t. y. 2015 m. liepos 3, liepos 10 d., rugpjūčio 10 d., rugpjūčio 20 d. Taigi, Bendrovės kavinės „Senamiesčio kibininė“ administracija su direktoriaus žinia įstatyme nustatytos pareigos nevykdė.

Atkreiptinas dėmesys, kad, esant netinkamam pačių romų elgesiui, yra kitų būdų konfliktui išspręsti, būtent: jei jie pažeidžia viešąją tvarką, Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punkto pagrindu kreiptis į policijos pareigūnus. Kaip matyti iš paaiškinimo lygių galimybių kontrolieriui, tai nebuvo padaryta.

4. Iš skundo tyrimo metu surinktos medžiagos, o taip pat iš pokalbių telefonu su pareiškėjomis bei Bendrovės direktoriumi Vaidu Juozapaičiu, galima daryti išvadą, jog pareiškėjos V. A., L. A., T. S., J. A., R. S., T. M., D. A., R. P., O. S. patyrė tiesioginę diskriminaciją dėl tautybės.

5. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad pagal Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnį lygių galimybių pažeidimu laikomas šiame įstatyme nustatytų pareigų nevykdymas ar netinkamas jų vykdymas ir draudimų nesilaikymas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsnio 2 punktu bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 6 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Įspėti UAB „Ingvaida“ direktorių Vaidą Juozapaitį dėl padaryto Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo.

2. Su tyrimo pažyma supažindinti pareiškėjas.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Lobačevskytė